

УДК 327

Ольга Близняк
Остроз, Україна

**ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО
РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ І УКРАЇНИ
В РАМКАХ ЄВРОРЕГІОНУ «ДНІПРО»**

Стаття присвячена розвитку транскордонного співробітництва Республіки Білорусь та України. Обидві держави пов'язані не лише спільним кордоном, історичним минулим, але й низкою спільних проблемних аспектів, на які необхідно звернути увагу та вирішити. З огляду на це, у статті зроблено спробу оцінити сучасний стан та перспективи співпраці обох держав в руслі функціонування євро регіону «Дніпро».

Ключові слова: Республіка Білорусь, Україна, транскордонне співробітництво, євро регіон «Дніпро», євроінтеграція.

Olha Blyzniak
Ostroh, Ukraine

**TRANSBORDER COLLABORATION OF THE REPUBLIC
BELARUS AND UKRAINE WITHIN THE SCOPE
OF EUROREGION «DNEPR»**

The article is dedicated to the development of transborder collaboration of the Republic of Belarus and Ukraine. Both states are connected not only by a common historical past, but also a number of common problematical aspects which should be taken into consideration and solved. On this account the article analyses the modern state and prospects of collaboration of both countries within the scope of Euroregion «Dnepr» functioning.

Key words: The Republic of Belarus, Ukraine, transborder collaboration, euroregion «Dnepr», eurointegration.

Ольга Близняк
Остроз, Украина

**ТРАНСГРАНИЧНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО РЕСПУБЛИКИ
БЕЛАРУСЬ И УКРАИНЫ В РАМКАХ ЕВРОРЕГИОНА «ДНЕПР»**

Стаття посвящена розвитку трансграничного співробітництва Республіки Білорусь і України. Оба государства объединяет не толь-

ко наличие общей границы, исторического прошлого, а так же множество проблемных аспектов, на которые необходимо обратить внимание и решить. Ссылаясь на это, в статье рассмотрено нынешнее состояние и перспективы сотрудничества двух стран в ключе функционирования еврорегиона «Днепр».

Ключевые слова: Республика Беларусь, Украина, трансграничное сотрудничество, еврорегион «Днепр», евроинтеграция.

На тлі сучасних геополітичних процесів, які мають місце у світі вцілому та в Європі зокрема, на особливу увагу заслуговує транскордонне співробітництво між державами. Не випадково до цієї проблематики звернена увага значної кількості вчених. Науковий доробок постійно поповнюється новими дослідженнями, а отже тематика продовжує бути актуальною – зберігає перманентний науковий та суспільний інтерес.

Прикордонне співробітництво Білорусі та України, що є європейськими державами, знайшло відповідне відображення у науковій літературі¹. Ці роботи містять великий фактичний матеріал з різних сфер прикордонної співпраці, однак порушена проблема вимагає детальнішого аналізу. Тому метою даної публікації є спроба оцінити здобутки співпраці та окреслити контури майбутнього транскордонного співробітництва.

Транскордонне співробітництво визначають як будь-які спільні дії спрямовані на посилення та поглиблення добросусідських відносин між територіальними общинами або властями, які знаходяться під юрисдикцією двох або декількох Договірних сторін та на укладення з цією метою будь-яких необхідних угод або досягнення домовленостей².

¹ Мікула Н. Еврорегиони: досвід та перспективи / Н. Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2003. – 222 с.; Гаврилук С.І. Інформаційно-комунікаційний вимір функціонування еврорегіону «Дніпро» / С.І. Гаврилук. – Режим доступу: <http://euroregion2013.blogspot.com>; Засадко В.В. Проблеми ратифікації договору про українсько-білоруський кордон: перешкоди на шляху до євроінтеграції / В.В. Засадко // Стратегічні пріоритети. – 2009. – №1 (10). – С. 270-274; Соскін О. Формування моделі євроінтеграційного розвитку Білорусі в контексті українсько-білоруського співробітництва: аналітична доповідь / О. Соскін. – Режим доступу: www.soskin.info; Маковецкий И. Беларусь – Украина: откроются ли новые перспективы? / И. Маковецкий. – Режим доступа: www.nmnbu.org та ін.

² Детальніше див.: Посібник з транскордонного співробітництва. Проект Та-сіс «Карпати 2003 – 2011» / Н. Носа, М. Лендьял, В. Чопак та ін. – Режим доступу: <http://eu.prostir.ua/library/453.html>. – С. 5; Мікула Н.А. Транскордонне співро-

В Європі прикордонне і регіональне співробітництво здійснюється на основі Європейської рамкової конвенції про прикордонну співпрацю територіальних співтовариств підписаної 21 травня 1980 р. в Мадриді і Додаткового протоколу, підписаного 9 листопада 1995 р. в Страсбурзі, а також Протоколу до Конвенції від 5 травня 1998 р. Власне в основі функціонування єврорегіонів, на думку фахівців, лежать такі критерії, як самоуправління, транскордонна кооперація, рівні можливості сторін та дотримання внутрішнього законодавства. Участь у єврорегіонах дозволяє оперативніше вирішувати прикордонні проблеми на місцевому рівні³. Досвід єврорегіонів не виступає виключно інструментом європейської інтеграції, хоча їх слід розглядати як проміжний етап для інтеграції майбутніх держав-членів ЄС в єдиний європейський дім.

Становлення та розвиток усіх пострадянських незалежних держав, незважаючи на певні особливості кожної з них та різні стартові можливості, мали спільні характерні риси. Так, будучи у складі «єдиного цілого» держави доповнювали одне одного, а з розпадом Союзу зіштовхнулися із розривом налагоджених економічних, виробничих зв'язків, руйнуванням раніше здійснюваних поставок сировини і матеріалів, збуту виробленої продукції тощо. Таким чином, транскордонне співробітництво на європейському континенті є своєрідним ланцюгом, що поєднує держави-сусіди, тоді як єврорегіони виступають зв'язною ланкою цих процесів. Під поняттям єврорегіон розуміють організаційну форму співробітництва адміністративно-територіальних одиниць європейських держав, що здійснюється відповідно до дво- або багатосторонніх угод про транскордонне співробітництво⁴.

Вступ до Європейського Союзу у 2004 р. Литви, Латвії та Польщі, з якими Білорусь має спільний кордон зробило її безпосереднім сусідом Євросоюзу та поставило транскордонне співробітництво першочерговим завданням взаємовідносин держав-сусідів. Офіційно декларована політика Республіки Білорусь полягає, зо-

бітництво: посібник / Н.А. Мікула, В.В. Толкованов. – К.: Крамар, 2011. – С. 127.

³ Карпенко І. Еврорегионы имеют для Беларуси особое значение / И. Карпенко. – Режим доступа: <http://ru.forsecurity.org>

⁴ Закон України про транскордонне співробітництво // Відомості Верховної Ради України (далі – ВВР). – 2004. – № 45. – С. 499 (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1833-VI (1833-17) від 21.01.2010; ВВР. – 2010. – № 12. – С. 116; – № 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>

крема, в тому, щоб перетворити державний кордон з роздільної лінії на місце співробітництва між сусідами...⁵. Транскордонне співробітництво в конституційному законі Білорусі «Про затвердження Основних напрямків внутрішньої та зовнішньої політики Республіки Білорусь» (прийнятий у 2005 р.) віднесено до головних напрямків зовнішньої політики держави.

Республіка Білорусь та Україна поєднані між собою не тільки спільним кордоном, історичним минулим, але й співпрацею з перспективою на майбутнє. Двосторонні відносини регламентуються Договором між Україною і Республікою Білорусь про дружбу, добросусідство та співробітництво від 17 липня 1995 р., який, щоправда, набув чинності з 6 серпня 1997 р. Саме цим нормативно-правовим актом було визначено напрямки співробітництва, домовлено про невтручання у внутрішні справи, відсутність територіальних претензій одна до одної. В Білорусі наявна правова база, що регламентує регіональне транскордонне співробітництво з низкою європейських країн. 16 жовтня 2001 р. була підписана (вступила в силу 13 червня 2002 р.) Угода між урядами Республіки Білорусь та України про спільне використання та охорону транскордонних вод.

Події останнього десятиліття у відносинах Білорусь-Росія-Україна, що стосуються енергоносіїв (йдеться про ціни на російську електрику та нафтогазові продукти, будівництво Росією нафтопроводів в обхід Білорусі та України тощо) ставлять Білорусь та Україну в однаково складне становище та об'єктивно сприяють їх зближенню. Безумовно, Україна хотіла б та змогла би стати посередником у відносинах між Європейським Союзом та Білорусією, причому це посередництво, зважаючи на близькість історично-культурних контактів спільного розвитку могло би якісно відрізнятись від аналогічної допомоги Литви чи Польщі. Все вказує на перспективність взаємовідносин Білорусі та України⁶.

Розглядаючи білорусько-українське транскордонне співробітництво, не можна залишити поза увагою питання державного кордону, що довгий час не сходило із порядку денного обидвох держав⁷. 12 травня 1997 р. Президент України Леонід Кучма і Пре-

⁵ Копко Ю.А. Еврорегионы Беларуси / Ю.А. Копко. – Режим доступа: <http://ru.forsecurity.org>

⁶ Маковецкий И. Белорусь – Украина: откроются ли новые перспективы?...

⁷ Детальніше див.: Договір про дружбу, добросусідство і співробітництво між Україною і Республікою Білорусь, від 17 липня 1995 р. – Режим доступу: www.rada.kiev.ua; Беларусь не ратифицирует договор о государственной грани-

зидент Республіки Білорусь Олександр Лукашенко підписали «Договір про державний кордон». Його було ратифіковано Верховною Радою України 18 липня 1997 р.⁸, але білоруська сторона зволікала з ратифікацією, нагадуючи про борг української сторони на період розпаду Радянського Союзу⁹. Весною 2010 р. Білорусь ратифікувала договір про державний кордон, а його демаркація була запланована приблизно на термін до 10 років та мала здійснюватися спеціально створеною комісією. 17-18 червня 2013р. відбулась зустріч глав обох держав, українська сторона сподівалась, що обміняється із білоруським президентом ратифікаційною грамотою договору про державний кордон між Білоруссю і Україною, що зрештою і сталося¹⁰. Тому є підстави вважати, що відтепер білорусько-українські відносини вийдуть на новий рівень.

У Білорусі відсутній окремий закон про транскордонне співробітництво, а п'ять єврорегіонів, які існують нині на території цієї держави, працюють на громадському ентузіазмі, що є важливою перепороною на шляху до позбавлення інтеграційних процесів у Центрально-Східній Європі. Однак, транскордонне співробітництво в Білорусії є частиною зовнішньої політики і регулюється Законом «Про основні напрямки зовнішньої та внутрішньої політики Республіки Білорусь», який було прийнято в 2005 р., згідно з яким транскордонне співробітництво є основним напрямком зовнішньої політики. Зрештою, двосторонні відносини між Білоруссю та Україною довгий час залишались слабкими внаслідок різновекторності зовнішніх курсів обох країн, діалог між якими активізувався з 2009 р.¹¹

Білорусь на сьогоднішній день має такі єврорегіони: «Озерний край» (1998 р., Білорусь, Литва та Латвія), «Буг» (1995 р., Білорусь, Україна, Польща), «Біловезька пуша» (2002 р., Білорусь та

це с Україною, мотивируя это наличием ее долга. – Режим доступу: www.kmi.gov.ua

⁸ Договір між Україною і Республікою Білорусь про державний кордон від 12 травня 1997 р. – Режим доступу: www.rada.kiev.ua

⁹ Засадко В.В. Проблеми ратифікації договору про українсько-білоруський кордон: перешкоди на шляху до євроінтеграції / В.В. Засадко // Стратегічні пріоритети. – 2009. – №1 (10). – С. 271.

¹⁰ Кравченко В. Договірний кордон / В. Кравченко // Дзеркало тижня. Україна. – 2013. – № 21.

¹¹ Плаксенко М.Л. Актуальні питання українсько-білоруських відносин у контексті ініціативи ЄС «Східне партнерство» / М.Л. Плаксенко // Стратегічні пріоритети. – 2010. – № 1. – С. 153.

Польща), «Дніпро» (Україна, Росія, Білорусь), «Німан» (1997 р., Білорусь, Литва, Польща та Росія). Вони мають важливе значення для розвитку прикордонних територій цієї країни, так як сприяють пожеввленню торговельних, туристичних, науково-освітніх, культурних зв'язків, вирішенню екологічних проблем, підвищують рівень зайнятості населення та розвитку прикордонної інфраструктури.

Власне формат єврорегіонів використовується і для притягнення засобів Євросоюзу при реалізації регіональних проектів, зокрема через програми TACIS. Європейці більше уваги приділяють розвитку тих єврорегіонів, які суміжні з Європейським союзом. За словами представників Чернігівської обласної ради білоруси більш активні до співпраці, з боку білоруської влади в питаннях розвитку єврорегіону «Дніпро» є повна підтримка та розуміння, росіяни ж більш інертні та менше проявляють зацікавленість¹².

Незважаючи на те, що на державному кордоні України функціонує вісім єврорегіонів: «Карпатський» (Україна, Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія, 1993 р.), «Буг» (Україна, Польща, Білорусь, 1995 р.), «Нижній Дунай» (Україна, Молдова, Румунія, 1998 р.), «Верхній Прут» (Україна, Молдова, Румунія, 2000 р.), «Дніпро» (Україна, Росія, Білорусь, 2003 р.), «Слобожанщина» (Україна, Росія, 2003 р.), «Ярославна» (Україна, Росія, 2007 р.), «Донбас» (Україна, Росія, 2010 р.), співпраця між Україною та Білорусією відбувається в рамках двох єврорегіонів.

В квітні 2003 р. в Гомелі керівники Чернігівської (Україна), Брянської (Російська Федерація) та Гомельської (Республіка Білорусь) областей домовились про створення єврорегіону «Дніпро», про що було підписано спільну трьохсторонню угоду про співпрацю. Кожну із сторін репрезентують по два представники. Так, від Білорусі – Голова Гомельського обласного виконавчого комітету та голова Гомельської обласної ради депутатів, від російської сторони – Голови адміністрації та обласної Думи Брянської області, а Чернігівщину – голови облдержадміністрації та обласної ради. Фахівці звертають увагу на те, що єврорегіон «Дніпро» і для Білорусі, і для України став першим, до складу якого не увійшли країни-члени Європейського Союзу.

¹² Дешура О. Єврорегіон «Дніпро»: призначення та перспективи / О. Дешура // Вектор. Чернігівська обласна агенція регіонального розвитку. – Режим доступу: <http://www.vektor.cn.ua/index.php>

Укладенню цієї угоди, як задекларували ініціатори її підписання, передували історично обумовлені взаємозв'язки та взаємодоповнюваність територіально-виробничих комплексів трьох областей, спільні культурні цінності, необхідність спільного вирішення екологічних проблем, реалізація туристичного та рекреаційного потенціалів¹³. На території євро регіону достатньо сприятливі природні умови для розвитку багатьох галузей господарства, наявні озера та річки (найбільші – Дніпро, Сож, Прип'ять).

Площа території євро регіону становить 107,2 тис. кв. км., чисельність населення – 3,909 млн. чоловік, а головними містами є: Гомель, Мозир, Жлобин (Республіка Білорусь), Чернігів, Ніжин, Прилуки (Україна), Брянськ, Новозибков, Калинець (Росія)¹⁴. Вцілому довжина білорусько-українського кордону становить 953 км, на яких діє 30 пропускних пунктів¹⁵.

Євро регіон «Дніпро» з грудня 2003 р. набув статусу спостерігача в Асоціації європейських прикордонних регіонів, яка належить до авторитетних організацій та має вплив на прикордонну політику Європейського союзу.

У структурі згаданого євро регіону функціонують: Рада Прикордонного Співтовариства (далі – Рада), Президія Ради Прикордонного Співтовариства (далі – Президія), Секретаріат та Ревізійна комісія. До Ради Прикордонного Співтовариства входять по 10 делегатів від кожної сторони, які обирають з-поміж себе Голову Ради строком на один рік та проводять засідання не рідше ніж один раз на рік. На цей структурний елемент покладено координаційні, представницькі функції, а також питання бюджету Співтовариства.

В період між засіданнями Ради працює Президія Прикордонного Співтовариства, до якої входять по два представники від кожної сторони. Президія працює циклічно чи в міру необхідності, виконує рішення Ради, керує роботою Секретаріату та здійснює представництво на міжнародній арені. Керівником Президії є одночасно Голова Ради.

¹³ Приграничное сообщество. Евро регион «Днепр». – Режим доступу: <http://www.econom.brk.ru>

¹⁴ Представники Євро регіону «Дніпро» приїхали вивчати досвід Євро регіону «Дністер». – Режим доступу: <http://www.vinrada.gov.ua/predstavniki-jevroregionu-dnipro-priihali-vivchati-dosvid-jevroregionu-dnister.htm>

¹⁵ Засадко В.В. Інтенсифікація українсько-білоруського економічного співробітництва як важливий чинник забезпечення економічної безпеки держави / В.В. Засадко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. – Львів, 2009. – №1. – С. 3.

Виконавчим та адміністративним елементом структури євро-регіону «Дніпро» є Секретаріат Прикордонного Співтовариства. Його утворюють представники від кожної сторони в однаковій кількості. У кожній із країн-учасниць функціонує національне координаційне Бюро. Функції керівника Секретаріату виконує керівник Бюро тієї сторони, член Президії якої є Головою в Раді. Ревізійна комісія складається з 6 членів і в рівних пропорціях представляє кожну зі сторін. До компетенції ревізійної комісії входить перевірка правильності використання фінансових ресурсів Співтовариства і ведення документації. Голова ревізійної комісії затверджується Радою по черзі від кожної зі Сторін терміном на два роки. У структурі єврорегіону також працюють робочі групи, які створюються Президією на постійній або тимчасовій основі. До їхніх функцій належить підготовка матеріалів і пропозицій, які подаються на розгляд Секретаріату, для роботи над проблемними питаннями запрошують експертів.

Співпраця в рамках єврорегіонів, здійснюється зокрема через зустрічі керівників регіонів, конференції, круглі столи, виставки-ярмарки, ініціаторами яких є сторони, що співпрацюють, представники виконавчої влади на місцях.

Так, в липні 2010 р. відбувся Міжнародний круглий стіл «Механізми взаємодії громадських організацій, влади та бізнесу у вирішенні спільних проблем транскордонного співробітництва єврорегіону «Дніпро». Організатором даного заходу виступила Чернігівська обласна агенція регіонального розвитку «Вектор» спільно з Гомельською регіональною агенцією економічного розвитку в рамках проекту «Мій дім – єврорегіон «Дніпро». Метою круглого столу було визначення спільних проблем прикордонних територій єврорегіону «Дніпро», обговорення шляхів їх вирішення в партнерстві з громадськими організаціями, владою та бізнесом країн-членів єврорегіону. Було наголошено, що для подальшої роботи щодо підготовки проектів в сфері екології та соціалізації дітей, позбавлених батьківської опіки, вкрай необхідним є об'єднання зусиль влади, бізнесу та громадських організацій¹⁶. Засади стратегічного співробітництва і перспективи розвитку єврорегіону «Дніпро» розкрив учасник круглого столу з Києва, академік Ю. В. Сенюк. Також на круглому столі було оприлюд-

¹⁶ Проблеми прикордонних територій єврорегіону «Дніпро» обговорили в Чернігові. – Режим доступу: <http://politika.web-top.com.ua/list/ua/news/0/2079.html>

нене опитування, яке проводилося АРР «Вектор» серед жителів м. Чернігів, в якому зазначалось, що 78% опитуваних не знають про єврорегіон «Дніпро», але хотіли б сприяти та брати участь у його розвитку¹⁷. Необхідно звернути увагу на те, що використання єврорегіону в якості інструменту міжнародного співробітництва відкриває безліч можливостей. В світлі зазначеного вище актуальним є спрощення перетинання кордону, зменшення черг та формальностей, що виступатиме сприятливим чинником надходження грошових ресурсів для обох партнерів.

Своє бажання працювати в форматі єврорегіону висловила Чернігівська молодіжна організація «Студреспубліка». В результаті було заплановано низку семінарів в Гомелі та Чернігові з проєктного менеджменту. Учасники круглого столу, за наданою анкетною, мали можливість вибрати питання, на які хотіли б отримати більш ґрунтовну відповідь під час проведення семінарів з проєктного менеджменту в рамках реалізації проєкту «Мій дім – єврорегіон «Дніпро»¹⁸.

У 2010 р. була підписана Угода про співробітництво в інформаційній сфері прикордонних областей. Сторони домовилися підтримувати й заохочувати взаємовигідне співробітництво між редакціями ЗМІ своїх регіонів, а також між відповідними відомствами й організаціями, що працюють в області масової інформації, у тому числі між телевізійними й радіомовними компаніями, друкованими виданнями, інформаційними агентствами, Інтернет-виданнями.

У жовтні 2012 р. з ініціативи Міжнародного Вишеградського фонду (м. Братислава, Словаччина) було оголошено конкурс для країн «Східного партнерства» в тому числі Білорусії і України, з метою поширення досвіду з питань соціальної та економічної трансформації, набуття членства в ЄС. В результаті, в рамках програми «Вишеградська четвірка для Східного партнерства» спільно з Чернігівською обласною державною адміністрацією та Поліським фондом міжнародних і регіональних досліджень, підготували проєкт «Європейський досвід розвитку комунікаційної стратегії» в межах єврорегіонів, за фінансової підтримки європейської структури. Також було звернено увагу на розробку та подальше інформаційне наповнення спеціалізованого сайту, що дозволить не тіль-

¹⁷ Там само.

¹⁸ Там само.

ки поширювати інформацію про діяльність та проблеми роботи євро регіону, але дозволить активізувати інвестиційну діяльність.

Для ефективної співпраці Співтовариства в рамках його діяльності відбуваються наради представників, розглядаються нагальні проблеми та шляхи їх вирішення. Три сторони розробляють, погоджують та реалізують плани співпраці.

В рамках функціонування євро регіону «Дніпро» вже були реалізовані плани співпраці, серед яких план на 2010 – 2011 рр. Безумовно, на чільному місці є співпраця в економіці, до якої додалися питання взаємодії у сфері екології, охорони навколишнього середовища, соціально-культурна та освітні сфери, муніципальне господарство тощо.

23-24 вересня 2011 р. в Чернігові відбувся V Міжнародний інвестиційний форум, на якому звернули особливу увагу на значний потенціал регіонів, що може бути основою для покращення добробуту населення. За підсумками зустрічі було прийнято рішення про затвердження Плану заходів прикордонного співтовариства євро регіону «Дніпро» на 2012 – 2013 рр., до якого були включено фактично всі напрямки співпраці.

В 2012 р. представники євро регіону брали участь в IX Гомельському економічному форумі (18 травня 2012 р., м. Гомель) і XIII Міжнародній універсальній виставці-ярмарці «Весна в Гомелі» (16-19 травня 2012 року, м. Гомель), Міжнародному молодіжному фестивалі «Дружба-2012» (червень, пам'ятник Дружбі на кордоні Білорусі, Росії та України), «Свенській ярмарці», яка проводиться щорічно в серпні в м. Брянську, а також у інших заходах.

В рамках діяльності євро регіону «Дніпро» щорічно проводиться низка культурних та спортивних заходів, серед яких, зокрема: Міжнародний молодіжний фестиваль, міжнародні туристичні форуми та конкурси «Слов'янська кухня», «Сіверські контракти», «Слов'янські театральні зустрічі» тощо за фінансової підтримки обласних бюджетів країн-учасниць¹⁹. Прийняття Республіки Білорусь в дійсні члени Всесвітньої туристичної організації у 2004 р. всіляко сприяє розвитку транскордонного співробітництва та його туристичної складової.

Необхідно звернути увагу на те, що представники євро регіону «Дніпро» у реалізації своїх проєктів не обмежуються трьома державами, а вважають за необхідне налагоджувати зв'язки з іншими

¹⁹ Євро регион «Днепр». – Режим доступа: <http://beleuroregion.by>

євро регіонами, зацікавлені у встановленні ефективної співпраці з європейськими колегами.

З 30 травня по 1 червня 2013 р. у Гомелі проходив перший семінар в рамках проекту «Європейський досвід розробки стратегії євро регіонів», що був направлений на вивчення європейського досвіду та формування підходів до розробки спільної стратегії розвитку євро регіону. Названий проект у Білорусі вже вкотре реалізується за фінансової підтримки Міжнародного Вишеградського фонду та зареєстрований в Департаменті з гуманітарної діяльності Управління справами Президента Республіки Білорусь. Крім Білорусії та України активними учасниками семінару були представники Польщі, Угорщини, Словаччини та Чехії.

Наприкінці 2012 р. інформаційно-просвітницькою установою «Нова Євразія» реалізовувався проект спрямований на підтримку існуючих та створення нових форм транскордонного співробітництва між органами місцевої влади, представниками бізнесу в п'яти євро регіонах Білорусії, за фінансової підтримки Європейського Союзу та фонду Євразія. В рамках проекту відбувся круглий стіл з питань присвячених розвитку агроекотуризму в прикордонних регіонах, а також четверта міжнародна конференція з транскордонного співробітництва і розвитку інвестиційної діяльності «Сприяння регіональному розвитку в рамках євро регіонів», який реалізується за рахунок агентства США з міжнародного розвитку USAID. В конференції брали участь представники дипломатичних корпусів Республіки Білорусь, Польщі, України, Литви, Латвії, Росії, Естонії та Вірменії. Велике значення має обмін досвідом серед країн-учасниць проекту, підтвердженням цих намірів є поїздки делегатів до євро регіонів «Дніпро» (м. Гомель), «Неман» (м. Гродно) та «Біловезька пуша» (м. Брест).

Розвитку співпраці Білорусі, України та Росії в рамках євро регіону «Дніпро» сприяє ріст взаємних інвестицій, розширення асортименту товарів, що поставляються, створення спільних підприємств тощо.

Власне одним із магістральних пріоритетів роботи євро регіону стала економічна співпраця. Білоруська сторона в цьому плані має досить низьку активність. На думку фахівців це, зокрема, пов'язано з відсутністю спеціального державного органу, який би координував таку діяльність. Зрештою, 18 грудня 2004 р. постановою Ради міністрів Республіки Білорусь було створено Міжвідом-

чу координаційну раду з питань прикордонного співробітництва з країнами, що мають спільний кордон, що став консультативним органом. Функціонування єврорегіонів в Україні координується міністерством економіки та питань європейської інтеграції. На мікрорівні економічне співробітництво Білорусі та України розвивається досить активно, проте, його можна активізувати шляхом співробітництва торгово-економічних палат обох держав, створенням білорусько-українських підприємств тощо.

На думку експертів, з метою активізації процесу єврорегіонального співробітництва необхідно: спрощувати транскордонний режим руху товарів та послуг, які вироблені та споживаються в межах прикордонних зон; забезпечити більш ліберальний режим пересування громадян, що спростить гуманітарні та трудові контакти; впроваджувати пільгову систему щодо окремих видів міжнародної економічної діяльності; спрощувати регулюючі, документарні процедури для юридичних та фізичних осіб, які здійснюють прикордонні контакти та операції; розробити механізми спільного використання природних ресурсів, а також охорони навколишнього середовища; сприяти поширенню відповідної ділової інформації; забезпечити фінансування та стимулювання розвитку транспортної інфраструктури; формувати спрощені механізми надання суб'єктам підприємницької діяльності банківських кредитів, послуг страхування²⁰.

Механізм єврорегіону «Дніпро» може допомогти у вирішенні низки важливих проблем як для Білорусі, так і для України: незаконна міграція, наркотрафік, торгівля людьми, організована злочинність тощо. Ефективне їх вирішення залежатиме від якісної та тісної співпраці регіональних та місцевих властей, прикордонників тощо, тим більше, що головною метою єврорегіону «Дніпро» є сприяння соціально-економічному розвитку, науковій та культурній співпраці прикордонних територій.

Білорусько-українське співробітництво у багатьох аспектах лежить у політичній площині, що вимагає невідкладного вирішення. Українсько-білоруський кордон юридично не закріплений білоруським парламентом, невизнання Україною свого боргу перед Білоруссю, слабка динаміка «європеїзації» О. Лукашенка та його

²⁰ Дешура О. Єврорегіон «Дніпро»: призначення та перспективи / О. Дешура // Вектор. Чернігівська обласна агенція регіонального розвитку. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.vektor.cn.ua/index.php>

оточення – ці всі аспекти стають гальмівним чинником глибокої співпраці на міждержавному рівні та на рівні єврорегіонів зокрема.

Список використаних джерел та літератури:

1. Беларусь не ратифицирует договор о государственной границе с Украиной, мотивируя это наличием ее долга. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua

2. Відомості Верховної Ради України (далі – ВВР). – 2010. – № 12. – С. 116; – № 5463-VI (5463-17) від 16.10.2012). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>

3. Гаврилюк С.І. Інформаційно-комунікаційний вимір функціонування єврорегіону «Дніпро» / С.І. Гаврилюк. – Режим доступу: <http://euroregion2013.blogspot.com>

4. Дешура О. Єврорегіон «Дніпро»: призначення та перспективи / О. Дешура // Вектор. Чернігівська обласна агенція регіонального розвитку. – Режим доступу: <http://www.vektor.cn.ua/index.php>

5. Договір між Україною і Республікою Білорусь про державний кордон від 12 травня 1997 р. – Режим доступу: www.rada.kiev.ua

6. Договір про дружбу, добросусідство і співробітництво між Україною і Республікою Білорусь, від 17 липня 1995 р. – Режим доступу: www.rada.kiev.ua

7. Еврорегион «Днепр». – Режим доступу: <http://beueuroregion.by>

8. Закон України про транскордонне співробітництво // ВВР. – 2004. – № 45. – (С. 499) (Із змінами, внесеними згідно із Законами № 1833-VI (1833-17) від 21.01.2010.

9. Засадко В.В. Інтенсифікація українсько-білоруського економічного співробітництва як важливий чинник забезпечення економічної безпеки держави // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. – Львів, 2009. – №1.

10. Засадко В.В. Проблеми ратифікації договору про українсько-білоруський кордон: перешкоди на шляху до євроінтеграції / В.В. Засадко // Стратегічні пріоритети. – 2009. – №1 (10). – С. 270-274.

11. Карпенко И. Еврорегионы имеют для Беларуси особое значение / И. Карпенко. – Режим доступу: <http://ru.forsecurity.org>

12. Копко Ю.А. Еврорегионы Беларуси / Ю.А. Копко. – Режим доступу: <http://ru.forsecurity.org>

13. Кравченко В. Договірний кордон / В. Кравченко // Дзеркало тижня. Україна. – 2013. – № 21.

14. Маковецкий И. Беларусь – Украина: откроются ли новые перспективы? / И. Маковецкий. – Режим доступу: www.nmnby.org

15. Мікула Н. Єврорегіони: досвід та перспективи / Н. Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2003. – 222 с.

16. Мікула Н.А. Транскордонне співробітництво: посібник / Н.А. Мікула, В.В. Толкованов. – К.: Крамар, 2011.

17. Плаксенко М.Л. Актуальні питання українсько-білоруських відносин у контексті ініціативи ЄС «Східне партнерство» / М.Л. Плаксенко // Стратегічні пріоритети. – 2010. – № 1.

18. Посібник з транскордонного співробітництва. Проект Тасіс «Карпати 2003 – 2011» / Н. Носа, М. Лендзел, В. Чопак та ін. – Режим доступу: <http://eu.prostir.ua/library/453.html>

19. Представники Євро регіону «Дніпро» приїхали вивчати досвід Євро регіону «Дністер». – Режим доступу: <http://www.vinrada.gov.ua/predstavniki-jevroregionu-dnipro-priihali-vivchati-dosvid-jevroregionu-dnister.htm>

20. Приграничное сообщество. Евро регион «Днепр». – Режим доступу: <http://www.econom.brk.ru>

21. Проблеми прикордонних територій євро регіону «Дніпро» обговорили в Чернігові. – Режим доступу: <http://politika.web-top.com.ua/list/ua/news/0/2079.html>

22. Соскін О. Формування моделі євроінтеграційного розвитку Білорусі в контексті українсько-білоруського співробітництва: аналітична доповідь / О. Соскін. – Режим доступу: www.soskin.info